DE SOCIETATE UNIVERSALI, CONSENSU MAGNIFICI ICTORUM ORDINIS IN...

Peter Müller, Martin Karnatz, Valenti Gonzaga

Digitized by Google

DEO
ET
FAVTORIBVS.

PROOEMIUM.

Cùm adjuvante Deo poſt exantlata in utroque Jure conſveta examina lectionem itidem, ut vocant, curſoriam habitam, Ampliſſimi Juris Conſultorum Ordinis honorifico Decreto, facultatem conſcribendi Inauguralem Diſputationem, eamque publicè pro Licentia ſummos conſequendi honores habendi ritè ſuſtinueram; Multa licet me hactenus impediverint negotia turbulenta, in eo tamen occupatus fui, ut, quibus obſtrictus eram, decenter ſatis facerem. Verum cum multæ & innumerabiles ferè Juris noſtri occurrant materiæ; non minimum dubitavi, quam huic rei eligere convenientem, donec miſſis omnibus aliis, animum meum ad præſens, de Societate univerſali applicaverim thema; idque eò, cùm ſit materia quidem frequentiſſima & quotidiana, à paucis tamen, quantum ego adhuc ſcire potui, expreſſa plane, ac prò merito pertractata, juſtè me hanc materiam eligiſſe certò perſvaſum habeo. Et quamvis materiæ gravitati, ingenui te-

nuitas vix reſponderit, feci tamen, non quod volui, ſed quod potui. Si itaque vel ratione methodi, vel ipſius materiæ, inordinatè ac incongruenter quid poſitum, illud me, vel tempore, cujus anguſtiâ circumſcriptus, vel monitis Doctiorum correctu-rum eſſe polliceor. Interim ego in hac re quid voluerim, licet non valuerim, candidus Lector dijudicabit, quem, poſtquam eadem fronte, qua ſua animi ſenſa ab aliis aſpici deſiderat, ſequentes paginas intueri petiero, plurimum ſaluere jubeo. Jam publico Diſſertationem præſentem examini ſiſtere volo. Cùm verò omnia benè æquè ac feliciter gerantur, ſi ipſius rei principium decens fiat & amabile Deo. Nov. 6. præſ. & è contrariò, ubi Chriſtus non eſt fundamentum, nullum boni operis ſuper ædificium eſſe poſſit, can. 26. cauſ. 1. quæſt. 1. cœleſte Numen iterum atque iterum devotiſſimis ac humillimis adoror precibus, ſupplexque veneror, ut Clementia ſua largiſſima hunc actum gratioſa ſua directione clementer ac feliciter dirigere velit.

THESIS I.

Etymologia.

Monitum Vlpiani in *l. 1. pr. ff. de I. & I.* & *l. 1. §. 1. ff. de pact.* ſecuturus, prius nominis paucis habebo rationem; nomina enim ad ipſarum rerum cognitionem quaſi manuducunt. Et quidem, unde Societas ſortiatur appellationem, paucis attingam; potior

tior enim rerum quam verborum eſt habenda ratio, *arg. l. 17. ff. de LL.* Dicitur autem aliis Societas & Socius à ſecando, quia Socii quaſi partes ſunt, totum conſtituentes, & Societas quaſi Secietas, quæ eſt totius in partes ſectio; inde deſcendit ſexus, i. e. nota, quâ mas & fœmina disjungitur aut diſtingvitur. *vid. Becm. in Orig. Lat. Ling. voc. Socius.* Alii à ſequendo derivant, quod dicit ordinem, quo plures uniuntur; unde ſecundus quaſi ſeqvundus, qui ſequitur primum. Alii trahunt à Conſortio, ſed rectè trahunt crinibus ut vulgò dicitur; probabilius eſt, vocabulum Socii eſſe primitivum & à nullo alio originem ducere. vid. *B. Dn. Richt. in Diſp. de Contract. 11. th. 1. lit. a.* Vniverſalis verò dicitur ab univerſo, quod eſt unum verſus, vel in unum verſus & redactus, Græcis πᾶν, vel univerſus, quaſi omnes ad unum verſus, i. e. ſine aliqua exceptione. Et accipitur vel ſingulariter, quatenus idem denotat ac totum, v. g. univerſus ager: vel pluraliter, quatenus ſignificat omnes conjunctim; ita univerſale, quod ad univerſos pertinet; hinc res univerſitatis. §. *6. I. de rer. diviſ.* Vniverſales actiones appellantur, quibus perſequimur corpus aliquod Juris, continens multas res cum augmento & diminutione, ut ſunt hæreditas, peculium, dos &c. Hoc loco univerſale nobis idem eſt, ac totale, ac omne; hinc Societas univerſalis dicitur univerſarum fortunarum, *in l. 73. ff. pro Socio &* totorum bonorum *in l. 65. ff. eod.* & omnium bonorum, *in l. 52. §. fin. eod. vid. theſin ſeq. in fin.*

THES. II.

Synonymia.

Et quamvis ſæpè in Jure noſtro Societas conſortium & communio pro Synonymis legantur, ſtrictè tamen loquendo inter ſe etiam differunt, *vid. Richt. c. l.* Conſortium enim plerumque dicitur de fratribus, quibus patrimonium pro indiviſo eſt commune, *l. 52. §. 6. ff. pro Soc.* Die noch in un-

 zer-

zertheilter Erbſchafft ſitzen: quanquam vocabulum conſors & conſortium in ſe ſit generale, & pro varietate objecti variè applicetur; ſic prout ſe quis ſociat bonis vel malis, Conſortium nominari ſolet vel probum vel pravum, ſecundum illud.

Noſcitur ex Socio, qui non cognoſcitur ex ſe.

Sic Conſortes generis ſunt Ovidio *Epiſt.3.* Conſangvinei & Propinqui, idem conjuges vocant thalami conſortes, *thalami conſorte carebat. 10. Metamorph.* Vnde & Conjugium conſortium dicitur *in Novell. 2. c. 3.* §. 1. Ita porrò appellantur litis conſortes, qui communem cauſam litis habent. *l. 2. C. de Conſort. & lit. Berlich. 1. C. 14. n. 45.* Inde criminis conſortes &c. Communio autem in ſpecie dicitur, ſi inter duos res aliqua communis abſque conventione expreſſa & tacita Societatis ineundæ, eſtque quaſi contractus §. 3. *&* 4. *I. de oblig. quæ quaſi ex contr. naſc.* Rectius igitur Societatem quis dixerit Conſortium voluntarium, cum Vlpiano *in l. 52.* §. *8. ff. pro Soc.* qui nomen voluntariæ Societatis ei quoque tribuit. *l. 63.* §. *8. ff. eod.* Germanicè eine Geſellſchafft/ Gewerbs-Geſellſchafft/ & Socii, Gewerbs-Leute / Gewerbs-Verwandten. In ſpecie autem, Societatis univerſalis Synonyma quod attinet, reperimus, quod nonnunquam dicatur Societas univerſorum bonorum *l. 5. ff. pro Socio.* interdum totorum bonorum; ut *in l. 65. pr. ff. pro Soc.* quandoque omnium bonorum, *l. 52.* §. *fin. l. 65.* §. *3. d. t.* Vt & univerſarum fortunarum. *l. 73. ff. eod.*

THES. III.

Homonymia

Pro materia autem ſubſtrata varias agnoſcit ſignificationes Societas; ex quibus frequentiores ſunt, quod (1) pro Corpore ſeu Collegio. *l. 1. pr. &* §. *1. ff. quod cujusque univerſ. l. 22. ff. de fidejuſſ. & mand. l. 31.* §. *1. ff. de furt,* cui, qui præeſt,

eſt, dicitur Magiſter Societatis. *l. 14. ff. de pact.* (2) Pro ea ſodalitate, quæ inter publicanos exercetur, diciturque vectigalium Societas. *l. 65. §. pen. ff. pro Soc. l. 5. pr. ff. eod.* item publica *l. 33. ff. d. l.* Porrò (3) pro conſortio inter virum & uxorem. *in l. 1. ff. de act. rer. amot. l. 52. ff. de Re judic.* (4) Pro quaſi contractu, ſeu communione, in quam fortè fortuna, ſine conſenſu verò quidam per teſtamenrum, legatum vel donationem incidunt. *in l. 19. & 34. ff. S. P. R.* item *in l. 6. §. 2. & l. 23. ff. comm. div.* unde eſt, quod in communione viventes, dicantur Socii §. 3. *I. de oblig. quæ quaſi ex contract. naſc.* E. iſta communio dici poteſt Societas, argumento deſumto à conjugatis. *vid. Encb. Log. Brunnem. l. 3. m. 2. c. 2. §. 13.* (5) Propriè pro contractu vero, quo plures, res vel operas, ad uberiorem quæſtum & commodiorem uſum, in commune conferunt, uti accipitur *in I. tit. de Societ. & in ff. pro Socio;* quæ ſignificatio eſt hujus loci.

THES. IV.

Præmiſſis breviter iis, quæ ad nomen pertinere videbantur, conſequens eſt, ut rem ipſam penitiùs inſpiciam: Conſiderabo autem Societatem univerſalem, tam in genere, quoad deſcriptionem & diviſionem; quam in ſpecie, qvoad conſtitutionem per cauſas, tum externas, tum internas & effectus, & qvoad diſſolutionem per contraria. Qvod igitur ad deſcriptionem attinet; deſcribi poteſt Societas univerſalis, qvòd ſit contractus conſenſualis, de bonis univerſis, lucri in commune faciendi gratia communicandis. Genus hujus definitionis meritò pono contractum conſenſualem, *per l. 19. & 32. ff. pro Soc.* Solo enim conſenſu, absqve literis, verbis, rei datione &c. formaliter Societatem contrahi, plus qvàm manifeſtum eſt, *ex §. un. I. de oblig. ex conſenſ.* Dicuntur autem contractus nudo conſenſu initi, Definitio.

qui

qvi perficiuntur, ſimul atqve conſenſus utriusqve qvoqvo modo, ſive verbis, ſive per epiſtolam aut nuntium declaratus, *d*. §. *un. & l.* 2. §. 1. 2. *ff. de O. & A.* Sutholt. *Differt.* 15. *aph.* 1. Strauch. *Differt.* 15. *n.* 1. & qvamvis conſenſus etiam in reliqvis contractibus omnibus reqviratur, ſcil. efficienter, in conſenſualibus tamen formaliter adeſſe debet. Equidem Giphan, *ad l.* 7. §. 4. *ff. de pact.* Contractus conſenſuales nihil aliud eſſe vult quam pacta nuda; ſed ſatisfecit ei *Vngep. in Exerc. qu.* 1. Reliqva verba in deſcriptione abſolvunt differentiam tàm genericam, qvàm ſpecificam: genericam voco, qvæ deſumitur à fine externo, qvi eſt intentio lucri & qvæſtus, *l.* 7. 8. 12. 13. 30. *ff. pro Soc.* Frantz. *ad d. l. n.* 49. Mej. *Coll. Arg. d. t.* & interno, qvi eſt rerum communicatio, vid. *Bachov. ad Weſenb. n.* 1. *d. t.* qvia hæc etiam Societati in genere conveniunt. Differentia autem ſpecifica conſiſtit in objecto, bonis ſcilicet univerſis & omnibus, qvo ipſo differt à Societate particulari, qvæ eſt tantùm unius rei, vel certæ negotiationis. *l.* 5. *pr. l.* 52. §. 5. *pro Soc. pr. I. eod.*

THES. V.

Diviſio. Eſt autem Societas univerſalis duplex; alia omnium bonorum, *l.* 3. §. 1. *l.* 7. *ff. pro Socio;* bonorum ſimpliciter alia, *l.* 7. *d. t. Felic. tr. de Societ. cap.* 13. *n.* 5. *ſeqq.* quæ duæ ſpecies ita differunt, quod illa comprehendat omnia Sociorum bona, tàm præſentia qvàm futura, qvocunqve titulo & modo honeſto qvæſita *l.* 3. §. 1. *l.* 73. *ff. pro Soc. Felic. d. tract. c.* 12. *n.* 2. *ſeqq. Mantic. de tac. conv. L.* 6. *T.* 15. ut ſunt hæreditates legata & donationes, Theſaurus inventus &c. *vid. Zæſ.* de qva pluribus infra in objecto & effectu. Hæc verò comprehendit tantùm ea, qvæ ex qvæſtu, i. e. qvæ opera & negotiatione veniunt. *l.* 7. *ff. d. t.* ſeu ea tantùm, qvæ ex ipſa Societate proveniunt, nec ad adventitia lucra, v. g. hære ditates,

tes, legata, donationes &c. ſe extendit *d. l. 7. ſeqq. l. 3. §. 1. l. 5. §. 65. Felic. d. c. 13. n. 1. ſeqq.* Præterea alia Societas univerſalis eſt vel expreſſa vel tacita, item vel perpetua vel temporalis, de qvibus infrà in forma.

THES. VI.

Hæc de definitione & diviſione. Progredimur ulterius ad cauſas, & qvidem primo omnium exhibet ſe Cauſa Efficiens; qvæ eſt vel remota, nempe Jus Gentium vel potius Naturale. *l. 7. pr. & §. 1. ff. de pact. §. 2. in f. I. de J. N. G. & C. Mozz de orig. contract. art. 1. n. 1.* vel propinqva, qvæ eſt conſenſus. contrahentium. *pr. I. de oblig. quæ ex conſenſ. l. 2. ff. d. O. & A. l. 19. 37. ff. pro Socio.* Eſt autem conſenſus ille duplex, vel expreſſus vel tacitus; de illo nullum unqvam occurrit dubium; de hoc tamen inter Doctores graviſſima huc usque fuit lis; an ſcilicet Societas univerſalis etiam tacito conſenſu contrahi poſſit? Negat *Carpz per l. 3. §. 1. l. 4. l. 5. pr. l. 67. §. 1. ff. pro Soc. Eckb. in tit. pro Soc. §. 3. Fransk. d. tit. n. 25. Treutl. V. 1. D. 27. th. 8. f. Cravett. C. 26. n. 5. Menoch. Conſ. 12. n. 10. C. I. A. tit. pro Soc. §. 9.* Affirmativam tamen veriorem puto, eò qvod Societas ſolo conſenſu perficiatur, *pr. & §. 1. de oblig. quæ ex conſ. l. 2. pr. §. 1. de O. & A.* nec intereſt, an verbis exprimatur conſenſus, an verò re ipſa & actualiter ex propoſito ineundi Societatem declaretur. *l. 4. l. 32. 44. pro Soc.* tacitum enim idem operatur, quod expreſſum. *l. 3. ff. de R. C. arg. l. 32. §. 1. ff. de LL.* Cum igitur nusqiam prohibitum reperiatur, qvod Societas omnium bonorum tacitè ſeu reipſa coiri nequeat, meritò permiſſum cenſetur. *arg. l. 28. §. 2. ex quib. cauſ. maj. l. 43. §. 1. de procur.* Si enim factis ipſis apparet de conſenſu ſociorum eò, qvod diu communicaverint inter ſe omnia, undecunqve provenientia, nec ullam rationem poſuerunt, ex eo ſatis intelligi

Cauſa efficiens.

 poteſt,

poteſt, inter eos contractam eſſe omninm bonorum Societatem. Nec videre poſſum, qvare cum cæteris modis ineundi Societatem eodem jure gaudere non debeat, cum tamen eadem ipſi conveniat ratio. *d. l. 4. ff. pro Soc. arg. l. 32. ff. ad L. Aquil.* & ita ſentiunt *Donell. L. 13. c. 15. ibique Hillig. lit. C. & D. Fachin. Lib. 12. Controv. 14. Felic. d. tract. cap. 10. n. 16.* ubi alios qvam plures allegat *Hunnius ad Treutl. V. 1. D. 27. th. 8. qu. 20. Beſold. C. 33. n. 22. Maſcard. de probat. Concluſ. 1316. n. 20. & ſeqq. Mant. de tac. & amb. conv. L. 6. T. 9.* ubi hanc ſententiam magis receptam & freqventisſimo Dd. calculo approbatam eſſe teſtatur & ad contraria reſpondet. *Add. Maſc. de prob. 3. c. 1509. Petr. de Vbaldis tract. de Societ. P. 2. & 3. Ant. Fab. in C. L. 4. T. 27. d. 3. Mev. ad I. L. L. 3. T. 9. a. 3. n. 4. ſeqq.* Diſſentientes verò, nec textu, nec Juris fundamento, nec prægnanti ratione niti videntur, qvin potiùs textus ab ipſis citati, vel nihil probant, vel cum generales ſint, & de quavis in genere Societate affirment, qvod vel verbis, atqve ſic expreſsè, vel re, adeòqve tacitè contrahi posſit, de Societate qvoqve univerſorum bonorum idem intelligendum.

THES. VII.

Cauſa finalis. Altera cauſa externa eſt Finis, i. e. id, cujus gratiâ Societas initur, qvem duplicem conſtituo Internum & Externum. Internum voco, qvi eſt in poteſtate contrahentium, qvi cum intendunt; nimirum rerum & bonorum omnium communicàtio, *vid. Weſenb. in parat. tit. pro Soc. n. 8.* ibiqvè *Bachov. in not. num. 1.* Externum appello, qvi qvidem à Contrahentibus intenditur, ſed non eſt in eorum poteſtate, ut eundem ſemper obtineant; eſtq; lucrum & qvæſtus ex bonis omnibus. *l. 7. 8. 12. 13. 30. ff. pro Soc.* Contrahentes enim, dum conſentiunt ad communicationem omnium bonorum,

norum, nullam aliam habent intentionem qvàm de lucro & damno. *d. l. 7. 8. 12. Mej. C. I. A. d. t.* §. *11.* qvamvis per accidens haud rarò etiam damna emergant, *vid. Vultej. Jurisſpr. Rom. L. 1. c. 37. n. 14.* de participatione autem lucri & qvæſtus notandum eſt, qvod conventio in ea det legem, & ſervandum, qvod initio vel plus vel minus convenerit. *l. 23. ff. de R. I.* modo non leoninam inæqvalitatem foveat, v. g. ut alter lucrum tantùm, alter damnum tantùm ſentiat, *l. 29. pr. &* §. *ult. pro Soc.* §. *2. I. eod.* Qvando autem de partibus lucri & damni inter contrahentes nihil actum eſt, æqvales debent conſtitui, §. *1. I. de Societ. d. l. 29. pr. ff. eod. ff. eod.* & qvidem in Societate particulari æqvalitate reſpectiva, i. e. ſecundùm proportionem geometricam æſtimanda, ut ſcilicet cujusvis Socii lucrum & damnum reſpondeat ejus ſorti vel operæ collatæ. *d.* §. *1. d. l. 29. pr. l. 6. l. 80. l. 83. pro Soc. Sutholt. Diſſ. 15. aph. 55. ſeqq. Bachov. ad Treutl. V. 1. D. 27. th. 8. D. Strauch. Diſſ. 15. a. 26.* Secus tamen in univerſali Societate; in hac enim, ſi nihil eſt conventum de parte lucri, id æqvalitate ſimplici, i. e. ſecundùm proportionem arithmethicam eſt inter Socios dividendum, licet bona illa illata fuerint inæqvalia. *Felic. de Societ. c. 9. n. 23. & cap. 26. n. 29. Bonacina. de contract. D. 3. q. 6. n. 2. Mantic. de tacit. convent. L. 1. th. 14. num. 41. ſeqq. Lauterb. in Comp. I. tit. pro Soc. in O.*

THES. VIII.

Abſolutis cauſis externis, ſeqvuntur internæ: Materia ſcilicet & Forma; materia tam ſubjectiva, qvàm objectiva. Materia ſubjectiva abſolvitur perſonis contrahentibus ſeu ſociis, tacitè vel expreſsè Societatem univerſalem contrahentibus. Regulariter autem Societatem univerſalem contrahe- *Materia ſubjectiva.*

re poſſunt omnes, qvi particularem inire qveunt; particularem verò omnes contrahunt, qvi non reperiuntur prohibiti, *arg. l. 5. C. de O. & A.* Poſſunt igitur Societatem inire, Patronus cum liberto, *l. 2. C. pro Soc.* item duo colliberti. *l. 71. §. 1. ff. eod.* fratres cum fratribus. *l. 52. §. 8. d. t. l. 47. §. 6. de adminiſtr. tut.* frater cum ſorore. *d. l. 1.* Pater cum filio emancipato, vel etiam in poteſtate conſtituto, ſcil. quoad bona caſtrenſia & qvaſi caſtrenſia. *l. 38. §. 1. de condict. indeb.* Idem dicendum de adventitiis irregularibus. *C. I. A. d. t. §. 5. n. 111.* Maritus cum uxore. *l. 16. §. ult. ff. de aliment. & cib. leg. l. 32. §. 24. ff. de donat. inter vir. & uxor. l. 17. §. 1. ff. ſolut. matrim.* Non autem ſtatim Societas inter conjuges cenſetur inita, ſi forſan ex mandato aut nomine mariti, vel in conſeqventiam ex re & perſona ſeu occaſione mariti negotietur uxor, Da ſie nur v. g. auf des Mannes Befehl die Waare mit ausmiſſet und hingibt; ſed qvæ ſuo ductu, ſuâ autoritate, ſuoqve nomine principaliter mercimonia, & qvæ eis connexa ſunt, veluti condomina exercet. vid. *Michaël. Reſponſ. 2. p. 67.* Porrò filiusfamilias cùm extraneo rectè contrahit Societatem, *l. 63. §. 2. l. ult. pro Soc.* Pupillus tutoris autoritate interveniente *l. 33. ff. d. t.* Minor conſenſu Curatoris & adhibito decreto Magiſtratus *l. 1. & tot. tit. ff. de reb. eorum qui ſub tut. l. 8. C. de præd. min.* cùm Societas omnium bonorum efficiat alienationem & condominia, vid. infrà theſ. 14. vel etiam ipſe ſi Curatorem non habet, quo caſu tamen, ſi læſus, ſalvum ipſi manet beneficium reſtitutionis in integrum. *l. 3. C. de in integ. reſt. min.* mutus etiam & ſurdus cæteris paribus *arg. l. 43. pr. ff. pro Soc.* Judæi etiam cum Chriſtianis *arg. l. 8. 10. C. de Jud. & Cœlic.* modo ex nova Imperii Conſtitutione coram ordinario Magiſtratu, cui Chriſtianus eſt ſubjectus, contractus celebrentur, *R. I. de anno* 1551. §. Dieſen zu begegnen *&c.*

TH. IX.

THES. IX.

Ex diverſo verò arcentur à Societate tam particulari quàm univerſali, fratres, qvæſtum patri conferentes, *arg. l. 52. §. 8. ff. pro Soc. l. 47. §. 6. ff. de adminiſt. tut.* Parentes & liberi in poteſtate conſtituti, in non caſtrenſibus ſcil. §. *12. I. de oblig. quæ ex delict.* pupilli abſque tutore, in tantum, ut ne qvidem Socius, contrahens cum pupillo, huic obligetur. *Felic. d. tr. cap. 3. n. 16.* & quos ibi allegat: multò minus contrahit cum tutore. *l. 1. ff. de autor. & conſenſ. tut.* niſi habeat contutores. *arg. l. 5. §. 2. ff. eod.* Idem dicendum de minore, curatorem habente *l. 1. §. fin. ff. de minor.* furioſi *l. ult. C. pro Soc. l. 1. §. 12. ff. de O. & A.* mente capti, *arg. §. I. de curat.* prodigi, qui furioſis æquiparantur, §. *3. I. de Curat. l. 1. C. eod.* qui tamen, ſi ante furorem Societatem contraxerint, in Societate manent. *arg. l. fin. C. pro Soc.* ob ſpem recuperandæ ſanitatis; quò referuntur etiam ſummè ebrii, irati & lætitia nimia perciti. *à Felicio cap. 7. n. 18. 19.* Clerici & Monachi, quibus negotia exercere interdictum, *c. pen. & ult. X. de vit. & honeſt. Cleric.* qvod tamen intelligendum eſt, ſi Clericus ipſe negotiationem exerceat; cùm autem contingat ſæpè, unum Socium tantùm negotiari, alterum verò acquieſcere, & tamen lucrum ex collatis bonis acquirere poſſe; rectè tali caſu Clericus Societatis capax cenſetur, ob ceſſantem cauſam, quod ita à divinis non avocetur. *Zæſ. pro Soc. n. 14.* Hæretici, Hoſtes &c. *Mozz. art. de perſ. quæ Societatem contrah. poſſ. n. 23.* Officialis temporalis, Medicus cum ægroto, Advocatus cum cliente ſuo, miles armatæ militiæ, &c. De quibus omnibus fuſius, *Felic. cap. 8. per tot.*

THES. X.

Materia objectiva Societatis univerſalis ſunt omnes omninò res & operæ Sociorum, commercio non exemtæ. *l. 63. §. fin.* Materia objectiva.

fin.ff.pro Soc.§.*1. 2. I. de inut.ſtip.*§.*7. I. de R.D. l. 83.*§.*5.ff. de V. O.* Et quidem in Societate univerſali abſolutè omnium bonorum, omnia, undecunque & quacunque cauſâ licitâ acquiſita, præſentia & futura ſunt communicanda. *l. 73.*§.*1. l. 52. & ſeqq.ff.pro Soc.* ut hæreditates, legata, donationes, *l. 1.*§.*1. l. 3.*§.*1. l. 73. pr. ff. d. t.* porrò etiam feuda, ſcilicet quoad fructus, *arg. 2. f. 9. 52. 55.* Idem dicendum, ſi alter ex Sociis habeat bona reſtitutioni fideicommiſſariæ obnoxia, quoad fructus videlicet, *arg. l. 3.*§.*4. & 5. C. Commun. de leg. Dn. Struv. Ex. 22. th. 26.* Item quæ quis Sociorum ex alieno delicto per actionem ſibi exinde competentem conſequitur, v. g. injuriarum, *l. 53.*§.*fin.ff.pro Soc. &c.* cum in hâc Societate, quicquid acquiritur, communis lucri ſit, licet cauſam Societatis non reſpiciat. *d. l. 52.*§.*fin. l. 73. pr. &* §.*1. ff. d. t. l. 39.*§.*3. ff. famil. herciſc. Lauterb. ad tit. pro Soc.*§.*1. n. 2.* Quod verò unus ſociorum ex cauſis inhoneſtis & prohibitis acquiſivit, puta ſocii furto, injuriâ, rapinâ, aliove delicto, in commune non confertur; delictorum enim turpis & fœda eſt communio, adeòqve turpis qvæſtus etiam in hac univerſali Societate cenſetur exceptus. *l. 52.*§.*17. ff. d. t.* accedit, qvod hæc non ſunt in bonis inhoneſtè acquirentis. Societas autem univerſalis eſt bonorum. Si tamen collatum fuerit, erit commune lucrum. *l. 53. h. t.* nec aliter reſtituitur Socio conferenti, quàm ſi damnatus fuerit. *l. 54. d. t.* & ſi Socio altero conſcio collatum ſit, etiam pœna furti petitur à tota Societate. *per l. 55. ff. d. t. add. Molin. Diſp. 412. n. 3. Brunn. ad d. l. 55. Dn. Struv. Exerc. 21. th. 26.* Vlterius ad hanc univerſalem Societatem, quia in eam non tantum veniunt ea, quæ ex qvæſtu procedunt, ſed & aliunde quocunquo modo acquirantur, pertinet theſaurus ab altero Sociorum inventus. *Zaeſ. d. t. n. 10. Felic. c. 12. n. 24.*

TH. XI.

THES. XI.

In Societate verò univerſali ſimpliciter bonorum communicantur tantùm ea, quæ ex qvæſtu, h. e. opera & negotiatione veniunt, v. g. ſi quod lucrum ex emtione venditione, locatione, conductione, &c. provenit. *l. 7. & ſeqq. d. t. Felic. c. 13. n. 5. ſeqq. Frantzk. in Comment. tit. pro Soc. n. 10. ſeqq.* qvæſtus enim intelligitur, qui ex opera cujuscunque deſcendit; unde ſequitur, quòd legata ad Societatem univerſalem ſimpliciter bonorum non pertineant, cum iſta non veniant ex quæſtu, ſed ob merita, nam ſi omne lucrum intelligeretur, eſſet Societas univerſalis omnium bonorum. *Brunnem. ad l. 7. ff. pro Soc. n. 1.* nec eò pertinent hæreditates, nec theſaurus inventus. *Zæſ. d. l.* In reliquis, quoad objectum, convenit ferè Societas univerſalis cum particulari. *vid. Coll. I. A. d. t. Zæſ. T. 2. &c.*

THES. XII.

Sequitur altera cauſa interna; nimirum Forma; quæ eſt vel ſubſtantialis vel accidentalis. Forma ſubſtantialis Societatis univerſalis, conſiſtit in conſenſu ad communicandum omnia bona vel præſentia vel futura, quocunque titulo honeſto acqviſita, vel tantum præſentia, prout ea eſt vel omnium bonorum ſimpliciter, vel tantùm bonorum, de qva diſtinxi ſuprà. Iſte conſenſus verò declaratur tum verbis expresſis, etiam per nuntium. *l. 4. ff. pro Soc.* literis ſeu per epiſtolam. *arg. §. 2. I. de oblig. ex Conſ. l. 2. §. 2. ff. de O. & A.* cujus exemplum *in l. 71. pr. pro Soc.* tùm tacitè, re & facto. *l. 4. pr. pro Soc.* id, quod ſupra jam demonſtravi in cauſa efficiente. *th. 6.* ſaltem hic referenda cenſeo requiſita, vulgò à Doctoribus poſita, ex quibus tacita Societas omnium bonorum colligi posſit; ad eam verò demonſtrandam tria hæc conjunctim requirunt, quorum nullum abeſſe poteſt; nempe Forma eſſentialis.

pe communem habitationem, lucrorum communicationem, & de rebus adminiſtrandis non redditam rationem. *vid. Petr. de Vbald. in tract. de duob. frat. p. 2. pr. Anchoran quæſt. 74. P. 1. Mozz. in tract. de Societ. col. 4. n. 37. Maſcard. de probat. concl. 327. n. 5. Cravetta Conſ. 159. n. 1. Mev. ad Jus Lubec. P. 3. Tom. 8. a. 3. n. 5.* Quæ in tantum reqviruntur, ut, ſi minimum deſit, puta ſi quid quantulumquè alter proprio nomine geſſerit, ſibive habuerit, univerſalis Societas minime contracta videbitur *l. 4. C. Commun. utriusque jud. Ant. Fab. in Cod. L. 4. T. 37. d. 3.* Interim tamen, ſi unus ex ſociis ignorante altero acquirat aliquid ſuo nomine in fraudem ſocii, non ideò ſtatim ſolvitur Societas, ſed ſufficit ſcientia præſumtiva. *Cravett. Conſ. 26. num. 2. & C. 123 Fab. d. l.*

THES. XIII.

Communicatio autem rerum in Societate univerſali, & quidem ſimpliciter tali omnium bonorum exiſtentium, fit ipſo jure ſine vera traditione *l. 2. ff. pro Socio.* id quod ſapit exceptionem à Regula, quæ non patitur, ut dominium absq; traditione transferatur, niſi velis hic admittere quaſi traditionem, cum Brunn. *ad l. 1. d. t. n. 9.* poſteà verò acquiſita non ſunt ipſo Jure communia, adeòque quilibet ſibi acquirit, communicanda tamen Societatis judicio antecedente traditione. *l. 74. ff. d. t. Menoch. C. 122. n. 19. & 76. Covarr. 3. Reſol. cap. 19. num. 1. Gometz. T. 2. reſol. c. 5. n. 3. Trentac. l. 3. de emt. reſol. 1. n. 2. Brunn. ad d. l. 74.* Ratio autem differentiæ videtur eſſe, quod traditio rerum in univerſali Societate initio ſit difficilis, ut ita lex eam pro facto habeat, non etiam ſit difficilis eorum, quæ poſteà acquiruntur. *Zæſ. pro Soc. n. 6.* Quod autem ad res incorporales, v. g. nomina attinet, illæ in hac Societate omnium bonorum manent in ſuo ſtatu, nec ab initio

initio ipſo jure fiunt communes, ſed expreſsè debent cedi & actiones præſtari. *l. 3. p. d. t. Habn. d. t. in fin. Zæſ. d. l.* cujus rationem aſſignat *Cujac. in l. 1. d. t.* quòd actiones & nomina perſonæ cohæreant, ut jura ad rem, non in re, & in ſocium non tranſeant, niſi prævia ceſſione. In Societate autem bonorum ſimpliciter, actuali communicatione & traditione indiſtinctè opus eſt. *arg. l. 1. §. 1. 58. §. 1, d. t.* non verò ipſo jure communicantur. Communicantur autem in hac Societate poſteriori res principales interdum tantùm quoad fructus, uſum, pretium vel lucrum exinde percipiendum. *l. 7. l. 44. l. 52. §. 2. l. 58. ff. pr. ff. d. t. l. 13. §. 1. ff. d. P. V. Felic. de Soc. c. 9. n. 52. ſeqq.* interdum verò quoad ipſam proprietatem, ita, ut dominium illarum pro partibus indiviſis inter ſocios fiat commune, *d. l. 13. §. 1. de P. V. d. l.* 58. *pr. ff. d. t.* unde in hac Societate univerſali bonorum reſpiciendum eſſe ad id, quod inter partes actum benè monet, *ex leg.* 34. *ff. de R. I. Lauterb. in Comment. ad ff. tit. pro Soc. §. 1. n. 7.*

THES. XIV.

Nec minus univerſalis Societas ab heredibus tacitè contracta nonnunquam dici debet, veluti, ſi ſocio univerſali uno mortuo, relictis heredibus, alter ſociorum omnia communi nomine adminiſtrare pergat, nec ſibi quicquam ſeparatim quærat, concurrentibus tamen omnibus requiſitis reliquis, quoad hanc Societatem adeſſe debitis, ſiquò mortui ſocii heredes idem faciant, quæ defunctus facere ſolitus erat, tunc, utut morte defuncti Societas illa univerſalis verè ſit finita, tamen hoc facto heredes cum ſuperſtite ſocio de novo quaſi Societatem iniviſſe & iisdem modis renovaſſe, ac tacito conſenſu repetiiſſe cenſendi ſunt, quod idem etiam in cæteris uſu venire ſolet contractibus conſenſualibus, *l. 13. §. qui impleto ff.*

locati. l. 4. §. ult. junct. l. 1. §. 9. ff. de precar. modò heredes ita comparati fuerint, ut etiam, ſi velint, expreſſam Societatem contrahere poſſent, cujus enim expreſſus conſenſus nihil operatur, multò minùs tacitus quicquam operari valebit, talia enim ſunt prædicata, qualia permittuntur à ſuis ſubjectis; hinc ſequitur, quod pupillus ſine tutoris autoritate hanc renovaſſe non putetur, nullatenus enim obligatur abſque eo. *l. 5. 9. ff. de aut. tut.* Idem dicendum eſt de minore, quippe, qui nec adhibito conſenſu Curatoris rectè poteſt immobilia alienare, niſi adhibuerit decretum Magiſtratus, *l. 1. & tot. tit. ff. de reb. eor. qui ſub tut. l. 8. cum ſeq. C. de præd. min.* per Societatem enim univerſalem inducitur communicatio omnium bonorum per ſuprà tradita, & conſequenter alienatio, *l. 3. cum ſeqq. ff. pro Soc. l. 2. ff. Comm. divid.* Sanè ſi pupillus aut minor, major factus, rata habeat, quæ à ſocio communi nomine geſta ſunt, tunc tacita Societas univerſalis nihilominùs retrò, ſeu ex tunc convaleſcere videtur propter ratihabitionem, quæ mandato æquiparatur. *l. ult. C. ad SC. Mac. l. 12. §. ult. ff. de ſolut. Alex. 1. Conſ. 24. n. 5. Cravett. C. 26. n. 1. 3. & 4. & C. 123. ut & C. 159. & 286. Dec. Conſ. 21. 66. 488. Fab. in Cod. L. 2. T. 27. d. 4. n. 10.*

THES. XV.

Forma accidentalis.

Forma accidentalis Societatis univerſalis conſiſtit in pactis adjectis, plerumque de partibus lucri & damni, adjectione temporis & conditionis; quicquid igitur de partibus lucri inter contrahentes legitimè convenerit, ſervandum, cum pacta dent legem contractui. *l. 23. ff. de R. I. §. 1. I. de Societ.* & nihil magis congruat æquitati, quàm in conventionibus bonæ fidei id cuſtodiri, quod inter contrahentes peractum. *l. 1. §. 6. ff. depoſ. l. 11. §. 1. ff. de act. emt.* modo conventio

tio non ſit injuſta, & nimia inæqualitate conſtet. *vid. Bach. ad Treutl. V.1.D.27.th.8.* qualis eſt, ſi convenerit ut ad unum omne damnum, ad alterum omne lucrum recidat, qualem Societatem leoninam vocat *Caſſius in l. 29. ff. pro Soc.* alludens ad Æſopi fabulatoris apologum. Sed quid, ſi pactum nullum intervenerit de lucro? Reſp. In Societate particulari diſtingvitur; aut enim ab utrâque parte æqualis quantitas fuit illata, tunc etiam æquales partes ſimpliciter & arithmeticè eſſe debent, tam in lucro quàm vi correlationis in damno. §. *1. I. de Societ. l. 29. pr. ff. & l. 3. C. eod.* aut diverſa quantitas eſt collata, & tunc diſtributio fit in æquales partes reſpectivè & geometricè *arg. d. l. 29. in pr.* prout ſcilicet aliquis plus vel minus in Societatem contulit, ut plus lucri vel damni ferat, qui plus rei vel operæ contribuit, id, quod rationi *vid. Ariſt. 3. Pol. 6.* ac legi maximè conſentaneum eſt, *l. 6. & 18. in f. ff. pro Soc.* unde & tacitè id actum etiam cenſendum, *Schneidew. ad pr. I. de Soc. n. 11.* Secus tamen eſt in Societate univerſali; cum enim ibi omnia continuò communicentur, per ſupra dicta, ut fiant unum complexum, vel totum pro indiviſo, & ſit in omnium ſociorum dominio communi, ſeu condominio, *Frantzk. pro Soc. num. 40. Dn. Struv. Exerc. 22. th. 23.* id, quod fieri cenſetur per conſtitutum poſſeſſorium tacitum; eo enim ipſo momento, quo talem Societatem duo ineunt, legis permiſſu ſine dubio, propter difficultatem, tota patrimonia etiam inæqualiter collata, ultròque citròque transferendi, uterque efficaciter, etſi non exprimatur, conſtituit, ſe res ſuas præſentes corporales etiam alterius nomine pro dimidia parte poſſeſſurum eſſe, *Tiraqv. de Iure conſt. poſſ. P. 1. ampl. 32. n. 6.* adeòque diverſæ quantitatis collatio non reſpicitur, ſed ex ea Societate quisque ſociorum capit, quantum ipſi opus eſt. *arg. l. 73. §. 1. ff. d. t.*

THES. XVI.

Vlterius ad formam accidentalem Societatis hujus pertinet, quod coiri poſſit vel in perpetuum, i. e. dum vivunt ſocii *l. 1. pr. l. 70. ff. d. t.* vel ex tempore, veluti, ut poſt biennium tranſactum Societas univerſalis inter aliquos ſit, *d. l. 1. pr.* vel ſub conditione *d. l. 1. & l. pen. C. eod.* id quod Juſtinianus, cum inter veteres dubitatum de eo fuerit, peculiariter conſtituit. Quæ verò fuerit dubitandi ratio, inter noſtros non omninò convenit; placet *Vulteji* opinio *ad pr. I. d. t. n. 11.* qui putat, veteres eò dubitaſſe, quia Societas omnium bonorum transfert dominium, dum fingitur, aut, ut *Cajus* loquitur *in l. 2. ff. d. t.* creditur, quaſi interveniſſet tacita traditio aut mancipatio: conſtat autem mancipationem diem vel conditionem non recipere. *l. 77. ff. de R. I.* Idemque eſt in omni legitimo transferendi modo, ut conditionem non admittat. *Cujac. in parat. C. d. t. Aſſelm. Diſp. de Contract. IX. §. 8.*

THES. XVII.

Effectus. Abſolutis cauſis ſequitur Effectus, qui duplex eſt; primus, & ſecundus ex primo ortus. Effectum Societatis univerſalis primum voco obligationem ad lucrum & damnum communicandum, ad rationum adminiſtrationis redditionem, & ad damni dolo, culpa levi datum reſtitutionem. In genere autem notandum, quod, ſicut ex contractibus cæteris conſenſualibus, ita etiam ex contractu Societatis, mixta, id eſt, naturalis & civilis obligatio ſimul naſcatur, quâ ſocius univerſalis ſocio ſuo obligatur de eo, quod ex bono & æquo præſtare oportet, *l. 2. §. f. ff. d. O & A.* obligantur autem ſocii ad lucri, & vi relationis, damni diviſionem, & quidem æqualem, ſi nihil expreſſum, *§. 1. I. de Societ.* Si verò de certis lucri & damni partibus convenerit, partes expreſſæ ſunt ſervan-

vandæ. *d.* §. *II. d. t.* In ſpecie verò, ſicuti in Societate univerſali ſimpliciter tali, omnia quæſita, ita quoque omnia damna debent eſſe communia, *l. 52. §. f. l. 55. ff. pro Soc. l. 39. §. 3. famil. herc.* Vnde ſequitur, quod quicquid ſocius univerſalis, injuriâ Judicis damnatus, perſolverit, poſſit imputari Societati, cùm talis ſententia pro caſu fortuito ſit habenda, quem unus ſociorum ferre non tenetur. *l. 52. §. fin. pro Soc. Brunnem. ibid. num. 20.* notanter autem adjeci; injuriâ judicis, ſi enim condemnatus eſt, v. g. ob injurias, &c. ipſi à ſua parte diviſionis meritò deducitur *per l. 52. §. fin.* Cui conſequens eſt, ſi ſocius univerſalis luſoria inſtituens certamina, pecuniam dilapidaverit, vel veneri pervigilando bona diſſipaverit ác perdiderit, damnum inde emergens Societatem non reſpicere, ſed reum ſolum pœnam luere per *l. 59. §. 1. ff. pro Soc. Weſ. ad d. l. n. 9.* quod etiam de Jure Saxonico cautum. *vid. text. art. 12. L. 1. L. R.* ibi: Verſpielt ein Mann ſein Guth/ oder verhuret ers/ oder bringet es ſonſt böslich umb mit übrigen Koſten oder Gaben/ darein ſein Bruder/ oder die mit ihm ihr Guth gemein haben/ nicht gewilliget/ den Schaden/ den er daran nimt/ ſoll er alleine tragen/ und nicht zugleich auch ſeine Brüder/ oder ſeine Geſellen/ die ihr Guth mit ihm gemein haben. Porrò ſi unius ſociorum univerſalium aliquid injuſto titulo, v. g. furto, rapina &c. acquiſitum altero ſocio benè conſcio contulerit, quod fieri poſſe, oſtendi ſuprà *in mat. object.* etiam ad pœnam, videlicet dupli, tripli, quadrupli obligatur tota Societas. *l. 55. ff. d. t. add. Molin. Diſp. 412. n. 3. Brunnem. ad d. l. 55. Dn. Struv. Ex. 21. th. 26.*

THES. XIIX.

Sic etiam eſt, ſi damnum vel lucrum, non ex Societatis cauſa, ſed aliunde provenerit. Ita v. g. in Societate univerſali,

bonorum præſentium ſcil. ſocius damnum aliunde veniens ad reliquos devolvere nequit, uti nec tenetur lucrum ipſis tale communicare, *arg. l. 67. §. 1. ff. pro Soc.* Quò pertinet elegans præjudicium à JCtis Jenenſibus Menſ. Octobr. 1620. datum: Ob nun gleich Cajus vom Titio begehret / daß er neben ihm in gantzen Schaden/ſo wohl des Verluſts der Ochſen und Waaren/als auch noch darzu der erlegten rantzion wegen/zu ſeinem Theil/Krafft geſchloſſener Societät, mit tragen ſolte/wie er denn auch des commodi, ſo dem Titio ex mera gratia zugewachſen/zugleich theilhafftig zu ſeyn vermeinet: Dennoch aber/weil ſolcher Verluſt des Caji nicht ex contractu (derentwegen er allbereit den Verluſt und Schaden mit erdulden müſſen) oder inde depente cauſa, ſondern anders wohin/und von ſeiner hohen Landes-Fürſtlichen Obrigkeit Einfall herrühret und entſtanden/Titius auch ex ſpeciali & novâ cauſâ, ſo auf den Cajum bey ſo geſtalten Sachen nicht zugleich gezogen werden kan/und aus lauter Gnaden ſein Guth allein/und ſo viel ihm mit zukommen/wieder erlanget/hierüber Cajus allein zu dem ſeinigen und ſeines Leibes Loßkauffung erleget/als iſt daher Titius das jenige/ſo aus dem gemeinen Verluſt ihme aus Gnaden wiederum geſchencket worden/mit dem Cajo nicht zu vertheilen/viel weniger das rantzion-geld/ſo Cajus für ſich und die ſeinigen verſprochen und auszahlen müſſen/ mit zu tragen ſchuldig/ V. R. W.

THES. XIX.

Præter damna etiam obligatur ſocius ad onera, quæ ejus nomine quis ſubiit. Et quidem univerſali Societati omnia imputantur undecunque procedentia; unde quæritur: an do-

tis aſsignandæ filiæ alterius ſocii unus etiam competat Societati? Negat *Zæſ. tit. pro ſoc. n. 45. per l. 80. & 65. §. f. ff. d. t. Mozz. poſt tract. de Societ. Conſ. 1.* ſed mihi affirmativa verior videtur, ob textus *l. 73. §. 1. l. 66. d. t. arg. l. 52. §. f. d. l. l. 39. §. filius, verb. ſi non in omnibus ſocii eſſent. ff. fam. berc. l. 6. ff. pro Soc.* ſicuti enim omnia quæſita, ita omnia quoque damna in Societate univerſali debent eſſe communia. *l. 55. d. t.* & ſicut in hac Societate univerſali non attenditur, an occaſione unius plus lucri, v. g. hereditas ampla obveniat, ut propterea plus ex bonis communibus finita Societate dividendis capiat; ita non conſideratur, an ratione unius plus impenſum fuerit, ut illi ſpeciatim hoc imputetur; ſed incertæ ſpei & eventui dubio initiò ſe committunt ſocii, & æquale jus habent, tum circa lucrum tum circa impendia, licet fortè eveniat, ut non æquè omnibus ex voto & juxta intentionem Societas cedat. *d. l. 73. §. 1. d. t. Magnif. Dn. Struv. Synt. I. C. Ex. 22. th. 27.* Accedit, quod ſi ſocius certo modo agnoſcere debeat pœnam per *l. 52. §. fin. d. l.* ut ſuprà deductum, eò magis ea agnoſcere debeat, quæ in honorem liberorum alterius ſocii, dotem ſcil. erogata ſunt. *Add. Menocb. L. 2. cent. 2. A. I. Q. caſ. 127. n. 3. Altbuſ. L. 1. dicæol. cap. 78. n. 37. Bocer. P. 1. cl. 2. D. 5. tb. 51. Donell. L. 3. comment. c. 16. ibique Hillig. Arum. Ex. 15. I. tb. 2.* nec obſtat *à Zæſ.* allegata. *l. 80. & ſeqq.* Reſpondeo enim, ibi de ſociis omnium bonorum quæſtionem non eſſe, nec rectè colligi, quia dos ex communi propter pactum deducitur, E. pacto ceſſante non eſſe deducendam. Obſtaret enim naturæ Societatis omnium bonorum, in qua expenſæ omnes Societati imputantur, per ſup. deduct. *Fachin. L. 8. controv. cap. 4. in fin. Dn. Struv. in evol. ad d. th. Treutl. Diſp. 27. th. 8. ibique Bachov. & Hunnius.*

TH. XX.

THES. XX.

Sed quid, ſi non omnes ſocii univerſales filias habeant, ſed unus tantum eorum? Reſp. nihilominus dos Societati imputanda *arg. l. 81. verſ. non ſi commune.* Imputent enim ſibi reliqui, quod talem Societatem iniverint, vel in ea perſtiterint; damnum enim, quod quis ſuâ culpâ ſentit, non eſt damnum. *Hect. Felic. d. t. cap. 36. n. 13. 31. ſeqq. Dn. Struv. d. th. in fin.* Cæterum, quod de dote dictum, idem dicendum arbitror de ſumtibus ad filiorum ſtudia impenſis, circa quam quæſtionem quidem *Donell. ad rubr. C. pro Soc. n. 18.* diſtingvit, ut quidem eo caſu parens de communi hos ſumtus conſeqvatur, ſi ante contractum Societatis initum filius ſtudiis deſtinatus, eò, quòd negotia liberè inchoata neceſſariò ſint perficienda. Secus autem eſſe, ſi poſt initam Societatem filium ſtudiis deſtinaverit Pater, qvi priùs deſtinatus non erat; qvæ diſtinctio, etſi colorem, ut loqvitur *Arum. Exerc. 15. th. 2.* & æqvitatis rationem habere videatur, tamen eam generalitas textus *in l. 73. §. 1. ff. pro Soc.* non admittit, ubi dicitur; ea quoque in honorem alicujus liberorum erogata ſunt, utrique imputanda eſſe, ubi autem lex non diſtingvit, ibi nec noſtrum eſt diſtingvere. *l. 8. pr. ibi: nihil exprimitur. ff. de publ. in rem act. l. 1. §. 1. ibi: quisquis igitur ex lib. ff. de teſt. mil.* & hujus Societatis univerſalis natura requirit, ut quæcunquè, tum lucra & commoda, tum damna & onera ſint communia, nec conſideretur, an unus plus expendat, qvam alter *l. 81. ff. pro Soc.* facit huc, quod ſtudiorum cauſa, ſemper ferè dotium cauſæ æquiparare ſoleat. *Bart. ad l. 1. in fin. ff. ſolut. matrim.* Imò magis ipſa dote privilegiatam, aſſerit *Panorm. in cap. fin. in fine. X. de Iud.* Atqui dotem de communi ſumi in quæſt. præced. oſtenſum eſt. Diſſentientibus fusè reſpondet *Kremberg. de ſumt. Stud. qu. 1. n. 119. ſeqq.*

TH. XXI.

THES. XXI.

Porrò cùm omnis adminiſtrator ſeu voluntarius ſeu neceſſarius à lege, Judice vel alio quovis homine conſtitutus rationem ſuæ adminiſtrationis ejus, cujus intereſt, reddere teneatur *Damhoud. de tut. & curat. fol. 66. n. 17. Pet. Frid. Mindan. de Mand. L. 2. c. 49. pr.* ſeqvitur, qvod etiam ſocius univerſorum bonorum de eo, quod in Societate iſta adminiſtravit, rationem reliqvis ſociis reddere teneatur, *l. 9. pr. ff. pro Soc. Tuſc. concl. 303. Pet. de Vbald. tract. de duob. frat. P. 12. n. 1.* idqve non tantùm ſi ipſe adminiſtravit, ſed etiam, ſi alium adminiſtrationi præpoſuit, *Felic. d. tr. c. 37. n. 8.* ubi obiter ſuccurrit dubium, qvando nimirum ſocius cogi posſit ad rationem reddendam? circa qvam qvæſtionem *Bartholus in l. 4. C. de ſuſcept. præpoſ.* ſtatuit, ante annum rationum redditionem exigi non poſſe, cujus opinionis fundamentum petit ex *d. l. 4. Mozz. de ſoc. col. 4. n. 29.* diſtingvit, ut ante annum qvidem conveniri posſit ad exhibendum librum rationum, qvem fortasſis ſocius inſpicere cupit; ante annum verò rationum redditio exigi neqveat; qvæ diſtinctio etiam probatur *Bacbov. ad Treutl. Vol. 1. Diſp. 27. th. 10. a.* Verior autem mihi videtur ſententia *Treutl. d. l.* ſtatuentis, qvocunqvo tempore rationem exigi poſſe; cum enim ſocius ſocio ſit adſtrictus ad reddendam rationem, nec certum tempus in Jure definitum reperiatur, qvo id fieri debeat, in arbitrio utiqve videtur eſſe ſocii, qvocunqve tempore rationum redditionem poſtulare velit, maximè cùm etiam *l. 9. ff. de edend.* nullum certum tempus definiatur, qvo ſocius actione pro ſocio conveniri qveat. Nec Mozzio diſtinctio huc qvadrare videtur, qvippe, qvi petit id, qvod eſt in principio.

THES. XXII.

Circa rationum redditionem occurrit ſæpè qvæſtio de

 damno

damno dato dolo vel culpa ſocii reſarciendo; & qvidem de damno, dolo dato res eſt expedita, cum nihil tam contrarium ſit bonæ fidei, qvàm dolus. *l.3.§.3.pro Soc.* ac nullus contractus, nullumqve negotium ſit, à qvo dolus, fraudatio & mala fides abeſſe non jubeatur. *l. 4. C. de O. & A. l. 31. ff. depoſ.* Nec dubium eſt de damno culpâ latâ præſtando; hæc enim in civilibus & pecuniariis cauſis Juris interpretatione & qvoad effectum Juris, doli appellatione comprehenditur. *vid. l. 226. d. V. S. l. 32. ff. depoſ. l. 8. §. 3. de precar.* licet particula taxativa; ſolùm, tantùm, ſolummodò, tantummodò duntaxat, &c. doli vocabulo ſit addita, *l. 1. §. 1. ff. de O. & A. l. 1. §. 1. ff. ſi menſ. falſ. mod. dix. Mej. in Comment. de culpa in contract. præſt. th. 107. ſeqq.* qvod ad levisſimam culpam attinet, illam & multò magis caſum fortuitum ſocius nec univerſorum bonorum præſtat. *§. fin. I. de Societ. l. 52. §. 2. ff. eod.* ſufficit enim talem diligentiam rebus communibus adhibere, qvalem qvis ſuis rebus adhibere ſolitus eſt, & qvi parùm diligentem ſocium aſſumit, de ſeipſo conqveri, ſibiqve imputare debet. *d. §. fin. l. 72. ff. eod. add. Seb. Med. tract. de caſ. fort. p. 1. qv. 9. n. 33.*

THES. XXIII.

Reſtat igitur, quod ſola culpa levis veniat præſtanda, eaq; non in abſtracto ſed in concreto talis. *§. f. J. b. l. 52. §. 2. l. 72. b. l. 5. §. 2. Commod. Carpzov. 2. C. 26. d. 12. Lauterb. tit. pro ſoc. in O.* Dicitur autem culpa in abſtracto Dd. quatenus illa ſine conditionibus individuantibus & extra ſubjectum indeterminatè conſideratur, prout in ſe, & non. v. g. in Mevio, Titio &c. eſt. Culpam vero in concreto dico, quando eam in ſubjecto determinativè, nempe Mevii & Sempronii conſideramus; ſecundùm hanc poſteriorem acceptionem, ſi diligentisſimus & minus diligens ſeriùs non

adhi-

adhibeant conſvetæ ſuæ diligentiæ gradum, uterque in concreto levem culpam committit *d. §. f. J. de Societ.* cum in abſtracto illius culpa eſſet levisſima, hujus forſan lata. *l. 32. ff. depoſ. Lauterb. ad Tit. Commod.* Nec tamen ſocius tenetur ultra id, quod facere poteſt, ſed gaudet beneficio competentiæ, *§. 38. J. de act. l. 63. pr. pro Soc. l. 16. ff. de re jud.* idque eò, quia Societas jus qvodammodo fraternitatis in ſe habet, quæ ratio æquè pugnat pro ſocio univerſali quàm particulari *l. 63. §. 1. ff. pro Soc. nec obſtat l. 16. ff. de re jud.* agitur enim ibi de Socio particulari, qui non ex cauſâ Societatis, quâ ratione tantùm tribuo illi hoc beneficium, ſed ex aliâ cauſâ ad Societatem non ſpectante *Schwend. ad Eckolt. d. l. §. 6. Conf. Nicol. de Paſer. c. 6. qu. 9. Bronch. Cent. 2. aſſ. 51. Paç. cert. 4. qu. 100. Dn. Struv. in evol. ad Ex. 22. th. 37.*

THES. XXIV.

Hæc de Effectu primo Societatis univerſalis, de obligatione ſcilicet ſocii: ſequitur Effectus ortus ſive ſecundus; qui eſt actio pro ſocio univerſali, competens contra ſocium, quæ eſt directa utrinque & in heredes tranſitoria. *l. 63. §. in hered. ff. pro Soc.* in qua ratio habetur ejus, quod alterum alteri ex bona fide præſtare oportet, *§. 28. J. de act.* & datur regulariter finita Societate *l. 65. pr. ff. pro Soc. l. 5. C. eod.* interdum tamen, manente etiam Societate moveri poteſt. *d. l. 65. §. pen.* Agitur autem hac actione non tantùm ad res, quæ unius ex ſociis univerſalibus ſunt, communicandas, ſed & ad lucrum, exque re communi perceptos fructus communicandos. *l. 73. 74. 65. §. pen. d. t.* nec minus in hanc actionem veniunt expenſæ; & quidem in hac Societate univerſorum bonorum non tantum expenſæ in Societatem factæ. *l. 38. §. 1. l. 52. §. 15. d. t.* ſed & aliæ omnes, modo non proveniant ex delicto, dolo vel culpa Socii. *l. 52. §. f. l. 59. §. 1. d. t. Felic. d. tr. c. 26. n. 1. &c.* Sed quæritur: an

 hæc

hæc actio detur ad res quæ ex Societate communes ſunt, dividendas? negat *Franz. ad tit. Comm. div. n. 4. & Lauterb. ad tit. pro Soc. in O.* Verùm affirmativa fortioribus ſtabilita videtur argumentis, & quidem *per. l. 1. commun. div.* ubi vocabulum *magis* comparativè ſumi arbitror, nimirum: quod perſonales præſtationes actioni pro ſocio magis principaliter inſint, quàm communi dividundo actioni; hæc verò diviſionem rerum primariò intendunt; illa per conſequentiam. Deinde naturæ actionis pro ſocio repugnaret, ſi ad impetrandam rerum diviſionem non valeret, quippe, quæ eſt rei perſecutoria. *l. 50. ff. pro Soc.* quo ipſo etiam res communes dividendæ veniunt; facit denique *l. 38. §. f. d. t.* ubi actione pro ſocio intentata, actio communi dividundo tollitur, & vice verſa; E. utrique tantundem ineſſe oportet; & tam actione pro ſocio, quam communi dividundo, rerum communium diviſio urgeri poterit. *Bocer. P. 2. cl. 2. D. 5. th. 56. 57. Riemer. Dec. 11. qu. 5. Ludov. ad Weſ. T. comm. div. n. 1.* Nec obſtat *l. 52. §. 8. pro Soc.* Reſp. nulla eſt conſequentia: *judicio Societatis in commune redigimus. E. commune non dividimus:* argumentum enim à contrario ſenſu patitur ſuas limitationes. Nec adverſatur *l. 43. eod.* ibi: *& adjudicationem admittit.* Reſp. id de eo caſu accipiendum eſt; quo jam actum eſt communi dividundo: altera enim actione alteram tolli Proculus ait, *l. 38. §. eod.*

THES. XXV.

Ceterum permittitur quoq; ſocio nonnunquam experiri aliis concurrentibus actionibus, e. g. actione communi dividundo, *l. 43. ff. pro Soc: ex L. Aquil. l. 47. d. t.* condictione furtiva, *d. l. 47. pr.* Actione furti. *l. 45. ff. d. t.* ubi tamen requiritur, ut res per fallaciam & dolum malum ſit amota, *d. l. 45. ff. d. t.* In dubio enim credendum, eum qui partis dominus eſt, jure

po-

potius ſuo uti, quàm furti conſilium inire. *l. 51. ff. eod.* Plures actiones concurrentes *vid. in Coll. Jur. Arg. hoc tit. th. 28.*

THES. XXVI.

De contrariis Societatis univerſalis nihil peculiare occurrit; quibus modis enim Societas particularis, iisdem fere etiam hæc univerſalis ſolvitur Societas; nimirum: mutuo diſſenſu. *l. 65. §. 3. ff. pro Soc.* renunciatione. *§. 4. J. de Societ.* Morte *§. 5. J. d. t.* naturali & civili. *l. 4. & 65. §. f. ff. pro Soc. &c.* Quibus ipſis, cùm temporis anguſtia & multa in Patriam me revocant negotia, filum abrumpo & meæ diſputationi pono Contraria.

F I N E M.

S. D. G.

Diſrumpat ilicet ſodales optimos
Mavors manu dirâ, prematqve fœdera,
Tu vinculum nectis fide Germanica,
Conſortiumqve contrahis ſvaviſſimum.
Comitem hinc Themis ſuo legit Te lateri,
Et judicat dignum, ſvävi præmio.
Hoc gratulor, poſthæc Deus Te Principi
Socium legat, precor, ſolumqve Patrium
Dulciſſimos fructus capiat impoſterum.

Ita Nobiliſſ. DN. KARNAZ. de Licent. Summos in utroque Jure capeſſendi honores ex animo gratulatur

PRÆSES.

Dum tractas docte *Sociorum* dogmata juris,
Almæ Te Themidi *conſociaſſe* doces.
Noſceris ex *Socia*, qvi non cognoſceris ex Te.
Jllaqve dat *Socio* digna brabea ſuo.

Ita Conſultiſſimo Dn. Doctorando, Amico & olim Conſalino ſvaviſſimo gratulatur

IO. CHRISTOPH. Hartung/
Phil. & I. V. D.

Son=

Sonnet.

Ein Schiffmann freuet ſich/ wenn er nach vielem Wachen
Nun an des Meeres Strand ſich mit dem Ruder lenckt/
Der Stürme/ die vor dem ſein Schiff ſo hart gekränckt/
Kan ein erlangter Port / Jhn bald vergeſſend machen.

Mir deucht / Geehrter Freund/ indem Er ſolche Sachen
Nach viel und groſſem Fleiß itzt anzutreten denckt/
So Themis ſtets zum Lohn der ſchönen Arbeit ſchenckt/
Wird Er nunmehr vergnügt in voller Freude lachen

Und nehmen an die Frucht / die Jhm bißher geblüht/
Die Seinen Nahmen kan den Sternen gleich erheben/
So/ daß er rühmlich wird auch bey der Nach-Welt Leben/
Die mein Gemühte itzt zu dieſem Glück-Wunſch zieht:

Gott wolle ſolche Frucht mit Seegens-Thau benetzen/
So wird das Vaterland ſich auch an Jhm ergetzen.

Mit dieſem wenigen hat dem (Tit.) Herrn Doctorando,
ſeinem wehrtgeſchätzten Freunde/ ſchuldigſter maſſen
gratuliren ſollen

Joachim Seeken.

So läſt die Themis ſich mit holden Blicken finden/
Wenn man den klugen Fleiß zum feſten Grunde legt.
Sie wil den Lorber ſelbſt umb deßen Schläffe winden/
Der nur Jhr Tugend-Bild in ſeinem Buſen trägt.

Dagegen deßen Hertz die Niedrigkeit beſitzet/
Der ſtatt der Tugend-Bahn die Laſter-Wege liebt/
Dem nie kein hoher Geiſt das träge Bluht erhitzet/
Der nur die Uppigkeit und ſchnöde Wolluſt übt/

Ein

Ein ſolcher muß gewiß in tieffen Staube leben/
Der ſchlimme Pöbel-Stand der bleibet Jhm beſchehr't/
Wie kan der Himmel auch ein beß'res Leben geben/
Da man nur Laſter liebt/ und keine Weißheit ehr't?

Wohl-Edler! wenn man itzt den ſteten Fleiß erweget/
Den Er im Muſen-Streit ſo tapfer angewandt:
Da Er den Tugend-Grund zur Weißheit feſt geleget/
Hat billig Themis Jhn als treuen Sohn erkandt.

Drumb wil Sie Jhn itzund mit holder Gunſt ergetzen/
Da Sein gelahrtes Haupt ein ſtoltzer Lorber ziehrt;
Sie wil den klugen Fleiß mit ſolcher Ehr' erſetzen/
Die die Unſterblichkeit in ihrem Buſen führt.

Wohlan! Wir wünſchen Glück zu dieſen Ehren-Zweygen/
Der Himmel laße Sie in ſteter Blühte ſtehn;
So wird ein ewig's Ertz uns Seinen Nahmen zeigen/
So wird Sein hohes Lob zu keiner Zeit vergehn.

Mit dieſem wenigen ſolten dem Wohl-Edlen und Hoch-Gelahrten Herrn Doctorando glückwünſchend auffwarten

deßen bey Jhro Excellentz Herrn D. Hartungen

BIBLIOTECA ROMA

Sämbtliche Tiſch genoßen.

COLLEGII JURIDICI
DECANUS
PETRUS MÜLLERUS,
JCtus, ac Pandectarum in Academia
Jenenſi Profeſſor Ordinarius.

BIBLIOTECA ... ROMA VITTORIO ...

L. S.

Quandoquidem is, judicio Græcorum Poëtarum ſapientiſſimi Heſiodi, omnium optimus eſt, qui ſibi ipſi per omnia ſapit, cogitans quæ deinde & poſtremo ſint meliora; eum eò magis felicisſimum deprædicamus, qui caute cavet, ne quid in actionibus ſuis deſiat aut excedat. Recta ratio eſt de rebus humanis divinisque, quatenus eæ ad nos ſpectant, verum judicium ac ſenſus ducens ad juſtitiam. Sic præclarum eſt, juſtitiæ præmiorum & pœnarum arbitræ, dare operam; Deo quippe amicus eſt, qui eam exercet, & cum ea degit. Exercetur autem ea tàm in ſcholis quàm in foro; Eo enim ipſo

bus applicantur in communem æquè ac ſingulorum ſalutem, Deo ſacrificium fit. Hinc eſt, quod Juriſperitus in partem curarum & ſolicitudinis à Principibus vocetur, ut glorioſa ſua induſtria in cauſis gravisſimis in medium conſulat. Legibus conſentaneus is demum eſt, qui ſecundùm eas in republica ſeſe gerit: alienus ab iis, qui in eas delinquit. Uti autem in cæteris diſciplinis & actionibus excesſus & defectus in vitio, perfectio autem in menſuratione mediocritatis poni ſolet & conſtitui, ita & Juriſprudentiæ Cultores, qui mediam viam ingrediuntur, in laude ponendi, qui acclamationem Doctorum in theatro promerentur. Quorum numero Clarisſimum

DN. MARTINUM KARNATZ,

Jurium Candidatum eximium merito ſuo habemus; Nam cum in Academiis juſtum intelligeret; ita aliquando in ſibi demandandis Reipubl. partibus fideliter illud applicaturum ingenui animi indicia non vulgaria nobis ſpondent. Itaque

que paucis de initiis & progreſſu ſtudiorum ipſius exequamur. Natus is eſt *Guſtrovii* die 11. Octobris Anno Chriſti 1662. Patre Viro Integerrimo JOACHIMO KARNATZEN, Matre vero Fœmina honeſtisſima SOPHIA LEXOWIN. Usque ad 20. ætatis annum Alumnus fuit Guſtrovienſis Scholæ, ibique præprimis uſus eſt Plurimum Reverendi atque Amplisſimi DN. GOTTFRID VOIGTII, Theologiæ Licentiati, eo tempore Rectoris Guſtrov. poſtea Scholæ Hamburgenſis Rectoris, nec non Clarisſimi DN. CORNELII PITTELII, Scholæ Guſtrov. Con-Rectoris meritisſimi fidelisſima informatione, quibus jamjam defunctis multum ſe debere profitetur. Poſtea Anno 1682. d. 27. Februar. juſſu Parentum celeberrimam Academiam *Roſtochienſem* petiit, & ibi in Philoſophicis præſertim ac in arte Oratoria Præceptorem habuit Nobilisſimum, Excellentisſimum atque Experientisſimum DN. JOHANNEM JACOBUM DOEBELIUM, beatæ memoriæ, Me-

ferme ſtudio juridico dedicaſſet; abſolutis humanoribus ſtudiis viſitavit Collegium ad Inſtit. Juſtinianeas quod habuit Vir Nobilisſimus, Conſultisſimus atque Excellentisſimus DN. JACOBUS LEMBKEN, JCtus & in Academia Roſtochienſi Facultatis Jurid. P.P. Ordin. Audivit quoque ad *Exercit. Ludvvellianas, ff. uti & ad Compendium Juris Lauterbachii*, Nobilisſimum, Conſultisſimum atque Excellentisſimum DN. JOHANNEM FESTINGIUM, JCtum ac P. P. Ordinarium famigeratisſimum, Sereniſſimi Ducis Sverino-Mecklenburgici Conſiliarium: inſuper & Nobilisſimos, Conſultisſimos atque Excellentisſimos Viros DN. GEORGIUM RADOVIUM, JCtum Celeberrimum, Facultatis Juridicæ in Academia Roſtochienſi Seniorem, DN. JOHANNEM SIBRANDUM, JCtum & P. P. Ord. Præceptores fidelisſimos colit atque veneratur. Cum autem per biennium Roſtochii commoratus eſſet, ſvaſu Parentis poſtea noſtram *Salanam* Anno 1684. ingreſſus eſt, Viro Magnifico, Nobilisſimo, Conſultisſimo, atque Excellentisſimo DN. NICOLAO CHRISTOPHORO LYNCKERO,

JCto,

JCto, Hæreditario in Kötſchau & Flurſtedt, Conſiliario Saxonico Vinarienſi Intimo, Anteceſſore Primario, Curiæ Provincialis, Scabinatûs ac Facultatis Juridicæ Aſſeſſore gravisſimo hujus Academiæ ſceptra tunc gerente, atque Ipſum præprimis in hac noſtra Academia privatim *Univerſum* & publicè *Canonicum* Jus explicantem, uti Viros Nobilisſimos, Conſultisſimos atque Excellentisſimos DN. JOH. VOLCKMANN. BECHMANNUM, DN. HENRIC. BALTHAS. ROTHIUM, DN. JOH. PHILIPP. SLEVOGTIUM, JCtos & Anteceſſores celeberrimos jura publicè docentes ſedulo audivit; Meum quoque Collegium privatum ad *Jus publicum* uti & lectiones publicas ad ff. frequentavit. Et ut de eruditione eò certiùs conſtaret, permisſu Facultatis noſtræ, ſub præſidio Viri Nobilisſimi atque Conſultisſimi DN. JOHANN. CHRISTOPH. HARTUNGII, Phil. & U.J. Doctoris celeberrimi publicè *de Superſtitione* diputavit. Ne autem ſine laborum præmio à noſtris Muſis diſcederet, nomen ſuum apud Colle-

numerum Candidatorum reciperetur modeſtè petiit; Admiſſus itaque, textus ipſi aſſignatos ita reſolvit, ut reſponſionibus ſuis ſatis ſit factum nobis & dignisſimus æſtimatus, ut reliqua ederet ſpecimina unanimi ſuffragio. Cras igitur in JCtorum Auditorio *L. 2. ubi in rem act.* in lectione curſoria reſolvet; Ad quam audiendam Magnificus Dn. Rector, Academiæ Proceres, Doctores, Magiſtri & Legum Fautores officioſè & amicè invitantur. Dab. Jenæ ſub Sigillo Facult. Juridicæ D. XI. Sept. D DC LXXXVII.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

L.S.